

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ústav české literatury a literární vědy

Oponentský posudek diplomové práce Kamily Klímové

Postava komunisty jako specifický typ významově zatížené postavy v současné české próze

Kamila Klímová se ve své diplomové práci rozhodla věnovat typům reprezentací postavy komunisty v současné české próze. Tematologicky orientovaná práce se však díky úvodní kapitole nepohybuje jen na poli úvah o nejsoučasnější české próze, ale přesahuje i k teoretickému problému literární postavy jako takové.

V první kapitole tedy autorka porovnává různé teoretické přístupy k identitě literární postavy. Východiskem se stávají především naratologické koncepty, ale nechybí ani kritická analýza funkčního pojetí. Autorka velmi pečlivě představuje a definuje klíčovou terminologii a s přehledem se orientuje v sekundární literatuře k tématu. S precizností také formuluje kritéria výběru postavy–komunisty a jejího významového zatížení. Snad jen příslib vypořádání se s „problematickými jevy v Puskelyho zamyšlení o postavě komunisty“ (str.18) nakonec nedopadne tak výrazně kriticky s ohledem na očekávání, jež navozuje.

Následující tematologická studie představuje katalog čtyř hlavních typů reprezentace postavy – 1) Komunistka jako nástroj rekonstrukce osobní historie, 2) Hledisko dítěte a dospívajícího, 3) Komunistka vlastníma očima, 4) Prodloužené ruce systému a původci zla - , který je dále rozčleněn do dalších podtypů. Dovedu si představit i jiné kategorie – retrospektivní vyprávění lze například leckdy ztotožnit s perspektivou dětského vypravěče -, ale plně respektuji uspořádání (a předpokládám, že i výběr), pro který se rozhodla autorka. Podstatné je, že se diplomantce skutečně podařilo představit bohatý repertoár reprezentací a jejich variací. Jednotlivé reprezentace funkčně a argumentačně zřetelně mezi sebou porovnává a v přehledné závěrečné rekapitulaci odlišuje prvky stereotypně se opakující od variací výjimečných či nesystémových.

Na práci je určitě třeba ocenit nejen šíři studia sekundární teoretické literatury, ale neuvěřitelné spektrum literatury pramenné. Kamila Klímová se s přehledem orientuje v tendencích současné české prózy a je chvályhodné jednak množství zdrojů, které používá,

jednak že vybírá, jak „kanonické“, „elitní“ autory (Balabán, Hůlová, Kohout), tak „periferní“, „populární“ (Dousková) a zohledňuje i jejich kritické ohlasy; navíc nechybějí ani texty absolutně aktuální, vydané v roce 2012 (*Němci* Jakuby Katalpy). To, že je práce rozvržena tematologicky a motivky, navíc umožňuje mezi jednotlivými texty volně těkat, k již analyzovaným textům se znovu vracet a nahlížet je z jiné perspektivy. Díky přehledné a propracované kompozici textu se ani čtenář v těchto návratech pak neztrácí (což u podobně koncipovaných textů nebývá vždy zvykem). Vzhledem k této elastické struktuře jsem čekala, že se v poslední interpretační kapitole věnované vyhnání Němců znovu objeví román *Jakuby Katalpy*. Mimochodem nenahrazují v tomto románu významově zatížené pozice komunistů Němci? Nejen v této, ale i řadě dalších kapitol se objevuje téma paměti – retrospektivní vyprávění, konfrontace malých a velkých dějin, rekonstrukce osobní paměti, atd. Lze na základě analyzovaných textů dospět i k určitému katalogu vzpomínkových figur, jež jsou spojeny s postavou komunisty? U retrospektivního vyprávění a dětského či dospívajícího vyprávěče mně osobně chybí například figura nostalgické vzpomínky, která v současné středoevropské próze zakládá velmi produktivní narativ spojený s postavou komunisty, a sice ostalgické či retro vyprávění. Lze něco podobného najít i ve zkoumaných textech?

Nejen předcházející otázky dokládají, že diplomová práce Kamily Klímové přináší řadu podnětů; nejsou tedy výtkami, ale impulsy k diskusi nad předkládanou prací, která splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou.

Mgr. Blanka Činátlová, Ph.D.

V Praze 9. září 2013